

МІОК

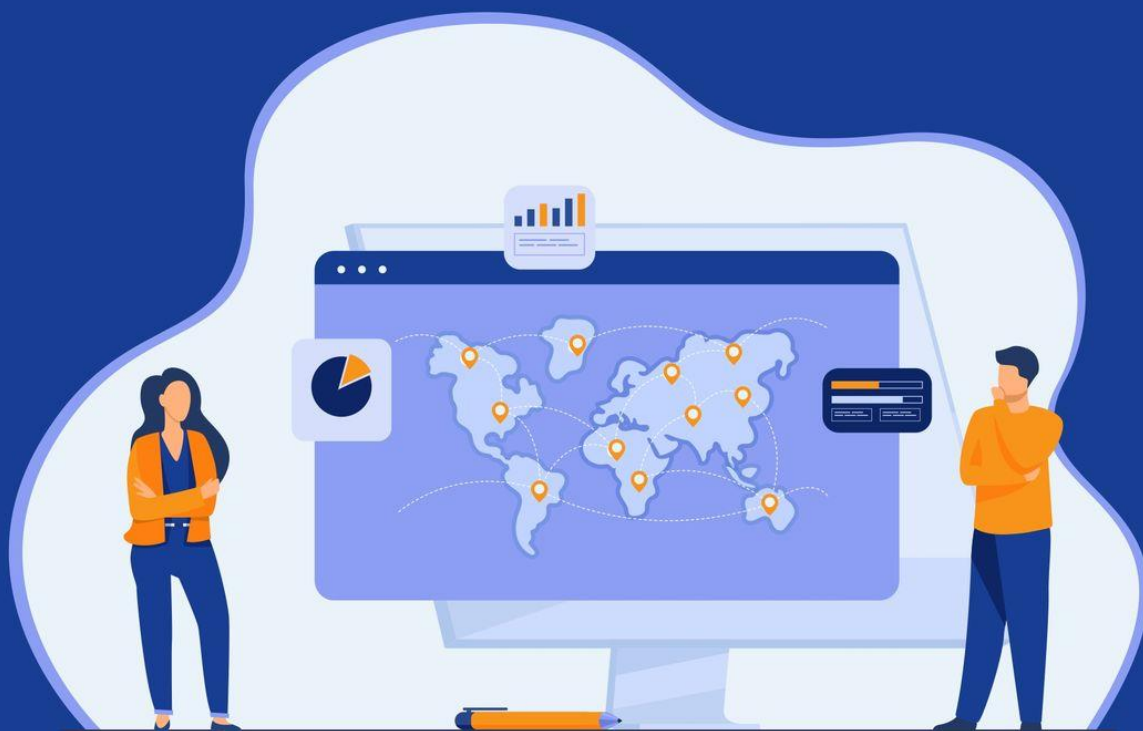
Міжнародний інститут
освіти, культури
та зв'язків з діаспорою
Львівської політехніки

Фонд
Демократичні ініціативи
імені Ілька Кучеріва

ОБІЗНАНІСТЬ УКРАЇНЦІВ ПРО ДІАСПОРУ ТА СТАВЛЕННЯ ДО НЕЇ

РЕЗУЛЬТАТИ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ОПИТУВАННЯ

Львів – 2021

УДК 316.656(477):323.15(=161.2)](047.31)

За повного або часткового відтворення матеріалів цієї публікації посилання на видання обов'язкове.

Обізнаність мешканців України про діаспору та ставлення до неї : результати всеукраїнського опитування / Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка». Львів, 2021. 19 с.
URL: <https://miok.lviv.ua/?p=19966>

У звіті представлено результати соціологічного дослідження «Обізнаність мешканців України про діаспору та ставлення до неї», ініційованого Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» і проведеного Фондом «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» в усіх регіонах України, за винятком Криму та окупованих територій Донецької та Луганської областей. Польовий етап дослідження – з 3 по 9 серпня 2021 року.

У публікації розглянуто, з якими країнами населення України асоціює українську діаспору; чи цікавиться питаннями, пов'язаними з нею, та з яких джерел отримує інформацію; як ставиться до представників української діаспори; чи вважає, що Україні й діаспорі варто тісно співпрацювати та в яких саме сферах.

Для науковців, аспірантів, працівників державних та регіональних органів влади, викладачів і студентів різних спеціальностей, які вивчають чи цікавляться тематикою діаспори та міжнародної міграції, представників громадського сектору в Україні та світі.

Літературна редакція – Оксана Горда

Макет та дизайн – Ірина Побран, Вікторія Черепенчук

Над матеріалами працювали:

Вікторія Черепенчук (молодша наукова співробітниця МІОКу), Христина Манюк (провідна соціологиня МІОКу), Ірина Ключковська (к. пед. н., доц., директорка МІОКу), Оксана П'ятковська (к. е. н., заступниця директора МІОКу), Юрій Марусик (науковий співробітник МІОКу), Олексій Гарань (д. іст. н., проф., науковий директор Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва»), Сергій Шаповалов (політичний аналітик Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва»).

© Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка», 2021

© Фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва», 2021

МЕТОДОЛОГІЯ

Дослідження ініційоване Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» і проведене Фондом «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» спільно з соціологічною службою Центру Разумкова з 3 по 9 серпня 2021 року в усіх регіонах України за винятком Криму та окупованих територій Донецької та Луганської областей. Опитано 2018 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%.

Склад макрорегіонів: **Захід** – Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області; **Центр** – Вінницька, Житомирська, Київська, Кіровоградська, Полтавська, Сумська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська області, а також місто Київ; **Південь** – Миколаївська, Одеська, Херсонська області; **Схід** – Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська, Харківська області.

РЕЗЮМЕ

Зацікавлення питаннями, пов'язаними з діаспорою

- **Населення України демонструє незначний інтерес до питань, пов'язаних з українською діаспорою:** виявляють зацікавлення тільки 23,5% опитаних, натомість майже три чверті (72,7%) скоріше не цікавляться або взагалі не цікавляться діаспорою. Ще 3,8% опитаних не визначилися з відповіддю на це запитання.
- Загалом більше зацікавлення українською діаспорою мають такі категорії населення: мешканці Заходу і Центру (30,5% і 30% відповідно) на противагу населенню Сходу та Півдня – 11,8% і 14,5%; ті, хто вдома спілкується українською, – 29,1% проти 14,7% серед російськомовних; прихильники вступу України до Євросоюзу (31,4%), порівняно з симпатиками Митного Союзу (18,4%) або позаблокового статусу (13,1%); особи з вищою чи незакінченою вищою освітою (29,2%), на відміну від тих, хто має середню спеціальну освіту (22,1%), супроти людей із загальною середньою освітою (17,2%).

Джерела отримання інформації про діаспору

- Ті респонденти, які дуже або скоріше зацікавлені діаспорою, озвучили **джерела отримання інформації про діаспору**. Майже половина з усіх опитаних дізнається про неї з телебачення (49,2%), 44,5% – з соціальних мереж, 25,3% – з YouTube. Однак високою є частка тих, хто отримує інформацію про діаспору безпосередньо від людей, з якими спілкуються: від найближчого оточення (родичів, друзів, сусідів, колег) – 41,2% та 39,7% від знайомих чи родичів, які мешкають за кордоном.

Бажання дізнаватися більше про українську діаспору

- Зважаючи на доволі низький рівень зацікавлення питаннями, пов'язаними з діаспорою, **39,1% мешканців України хотіли б дізнаватися більше про українців за кордоном**, натомість кожен другий не виявляє такого бажання (50,4%). 10,6% – вагалися з відповіддю.
- Дізнаватися про українську діаспору та українські організації за кордоном хотіли б більше: мешканці Центру (48,3%) і Заходу (45,4%) України на противагу населенню східного (25,7%) та південного (25,8%) регіонів; опитані, які вдома спілкуються українською мовою (44%), на відміну від російськомовних (31,7%); прихильники вступу України до ЄС (50,6%) на противагу тим, хто підтримує вступ до Митного союзу (26,4%), або ж неприєднання ані до ЄС, ані до Митного союзу (24,8%); люди з вищою (або незакінченою вищою) освітою (47,2%), порівняно з тими, хто має середню спеціальну (38,1%) чи загальну середню (28,7%).

Ставлення до діаспори

- Попри те, що цікавляться питаннями, пов'язаними з українською діаспорою лише 23% опитаних, **позитивно до неї ставляться 66,7% українців**. Усього 12,3% опитаних мають негативне ставлення, тоді як дещо більша частина (21,1%) відмовилися від відповіді на це питання.

- Загалом більш позитивно до української діаспори ставляться: мешканці Заходу (76,9%) та Центру (74,1%), порівняно з тими, хто проживає на Півдні та Сході України (56,7% та 51,6% відповідно); ті, які послуговуються українською мовою (72,1%), аніж ті, які вдома спілкуються російською (58,2%); опитані, які підтримують вступ України до ЄС (78%), аніж ті, які виступають за вступ до Митного союзу (52,7%) або за неприєднання ані до ЄС, ані до Митного союзу (57,3%); особи з вищою або незакінченою вищою освітою (71,6%), на противагу тим, хто має середню спеціальну (65,4%) чи загальну середню освіту (62,1%).

Вкладання коштів України для підтримки українських організацій за кордоном

- Незважаючи на те, що позитивно ставляться до української діаспори 66,7% українців, **усього 29,6% вважають, що держава Україна повинна виділяти кошти для підтримки українських організацій за кордоном.** Майже половина (49,4%) проти цього і 21% не визначилися з відповіддю.
- Що більше зацікавлені опитані в питаннях, пов'язаних з українською діаспорою, то більше вони погоджуються з думкою, що держава повинна виділяти кошти для її підтримки (55,2%). Водночас серед тих, хто не цікавиться, цей показник становить 21%. Крім того, вважають, що держава повинна виділяти кошти для підтримки українських організацій за кордоном 40,1% тих українців, хто позитивно ставиться до української діаспори, та всього 6,8% тих, хто – негативно.
- Загалом більш зацікавлені в тому, аби Україна виділяла кошти для підтримки українських організацій за кордоном, мешканці Заходу (32,9%) і Центру (31,5%) (натомість на Сході – 26,8%, і на Півдні – 23,2%); ті опитані, які орієнтовані на вступ України до ЄС (36,6%) (тих, які підтримують вступ України до Митного союзу, – 22,7%); матеріально забезпечені українці – 42,5% і середнього рівня достатку – 31,9% (серед малозабезпечених – 27,1% і 22,8% опитаних найнижчого рівня матеріального становища).

Вкладання коштів діаспори в економіку України

- На запитання «**Чи варто Україні залучати українську діаспору до вкладання коштів в економіку України?**» **71,2% опитаних відповіли «так».** Водночас 14,4% вважають, що не варто залучати українську діаспору до вкладання коштів та ще 14,4% – не визначилися із відповіддю.

Залучення діаспори до роботи у керівних органах державної влади України

- **Усього 34,9% опитаних вважають, що Україні варто залучати українську діаспору до роботи у керівних органах державної влади.** Майже половина (47,4%) проти цього, а також 17,7% не визначилися з відповіддю.
- За регіональним розподілом, думку про те, що Україні варто залучати українську діаспору до роботи у керівних органах державної влади, менше підтримують мешканці Півдня (18,8%), порівняно з українцями, які проживають в інших регіонах (на Заході – 44,1%, на Сході – 34,7% та в Центрі – 34,2%).

Залучення діаспори до навчального процесу в Україні

- На запитання «Чи варто Україні залучати українську діаспору до навчального процесу в Україні» трошки більше ніж половина – **56,7%** відповіли «так». Водночас 29,3% не погоджуються із цією думкою, а 14% – не визначилися.
- Як і в попередньому випадку, мешканці Півдня (40,8%) менш зацікавлені в тому, щоб залучати українську діаспору до навчального процесу в Україні, тоді як мешканці інших регіонів більш позитивно ставляться до цього (на Заході – 62,5%, у Центрі – 61,4% та на Сході – 52,1%).

Залучення діаспори до популяризації України за кордоном

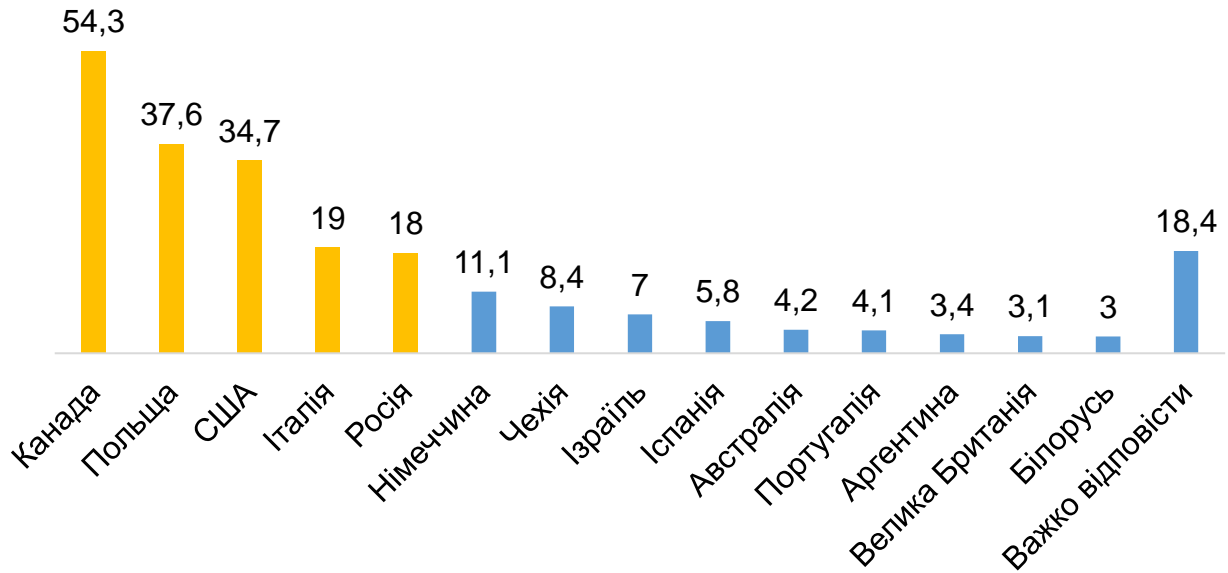
- **74,4%** опитаних вважають, що Україні варто залучати українську діаспору до популяризації України за кордоном, 12,4% опитаних проти цього та 13,3% – не визначилися.

Країни, з якими мешканці України асоціюють українську діаспору

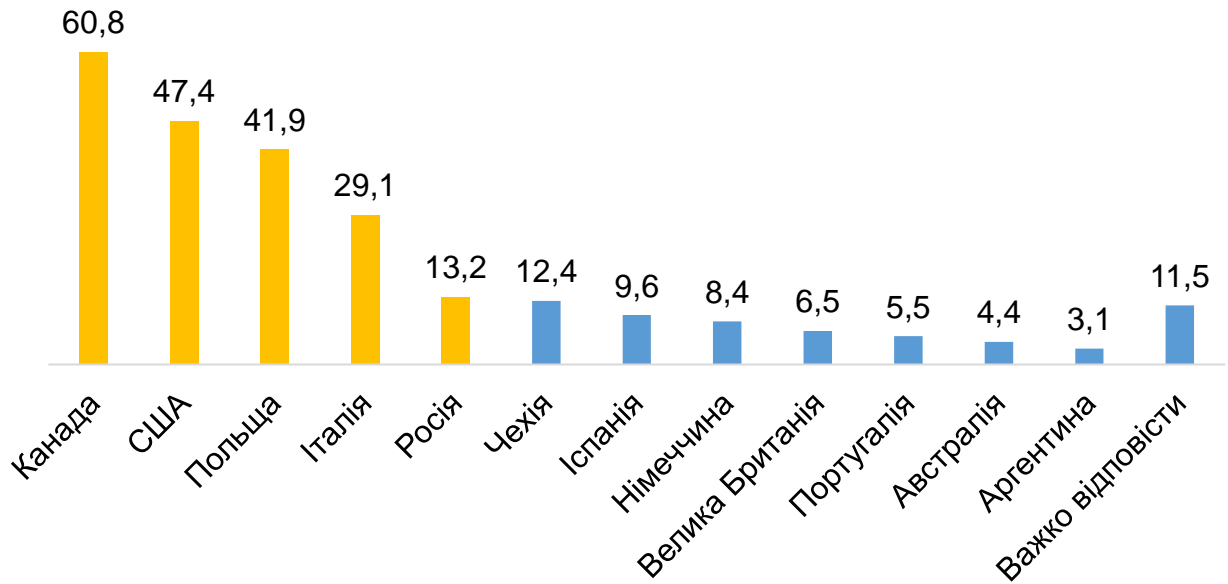
- Кожен другий мешканець України **асоціює українську діаспору насамперед з Канадою (54,3%)**. На другому місці опинилася Польща (37,6%), на третьому – США (34,7%). До п'ятірки увійшли також Італія (19%) та Росія (18%).
- Водночас 18,4% від усіх опитаних було складно назвати країни, в яких проживає велика українська діаспора, тому вони утрималися від відповіді. Причому найменша частка таких респондентів проживала на Заході (11,5%) та Центрі (17,2%), а найбільше – на Півдні (30,4%). На Сході 21,2% опитаних не могло назвати жодної країни, де проживає діаспора.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

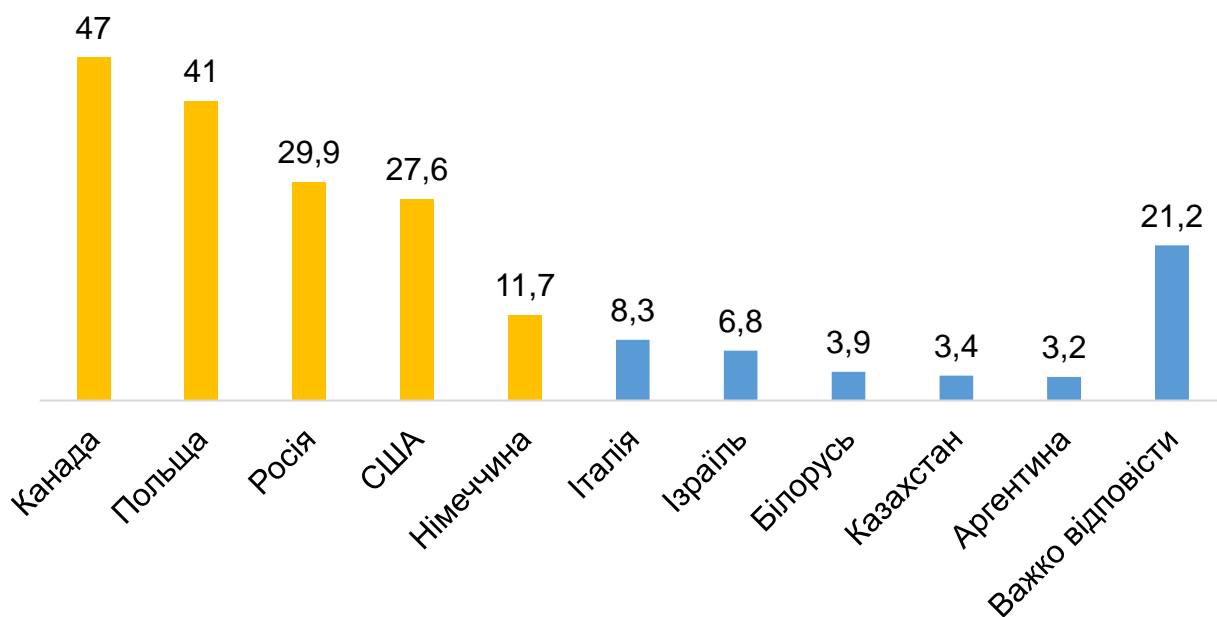
1. Чи можете Ви назвати іноземні країни, в яких живе велика (десятки, сотні тисяч осіб) українська діаспора? (до 5 країн, які першими назве респондент), %, наведено лише ті варіанти відповідей, які назвали 3% і більше респондентів

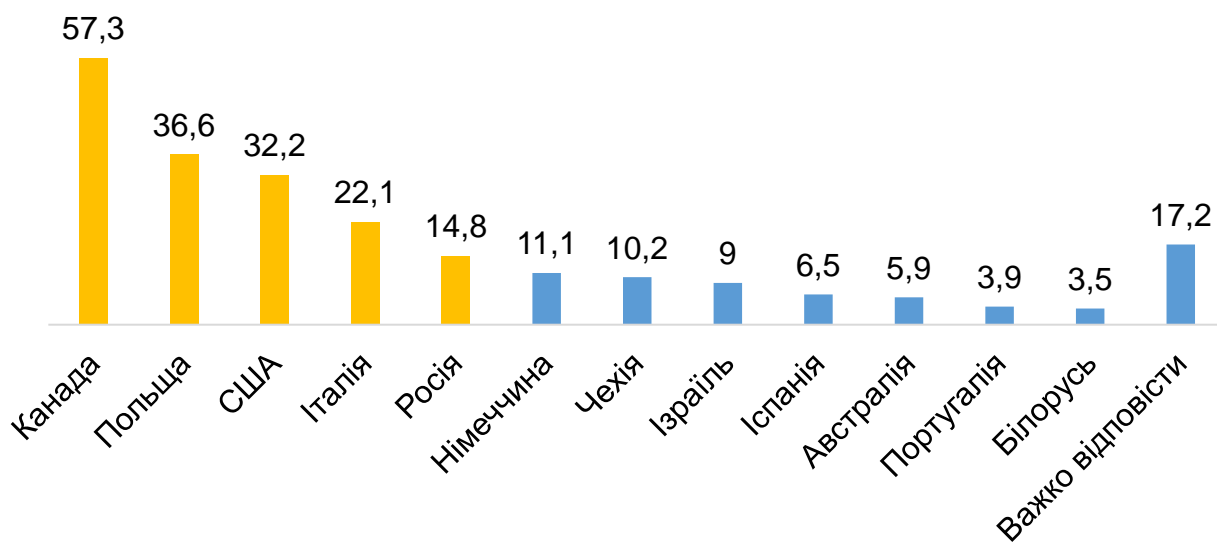
1.1. Чи можете Ви назвати іноземні країни, в яких живе велика (десятки, сотні тисяч осіб) українська діаспора? (% від відповідей мешканців Заходу)

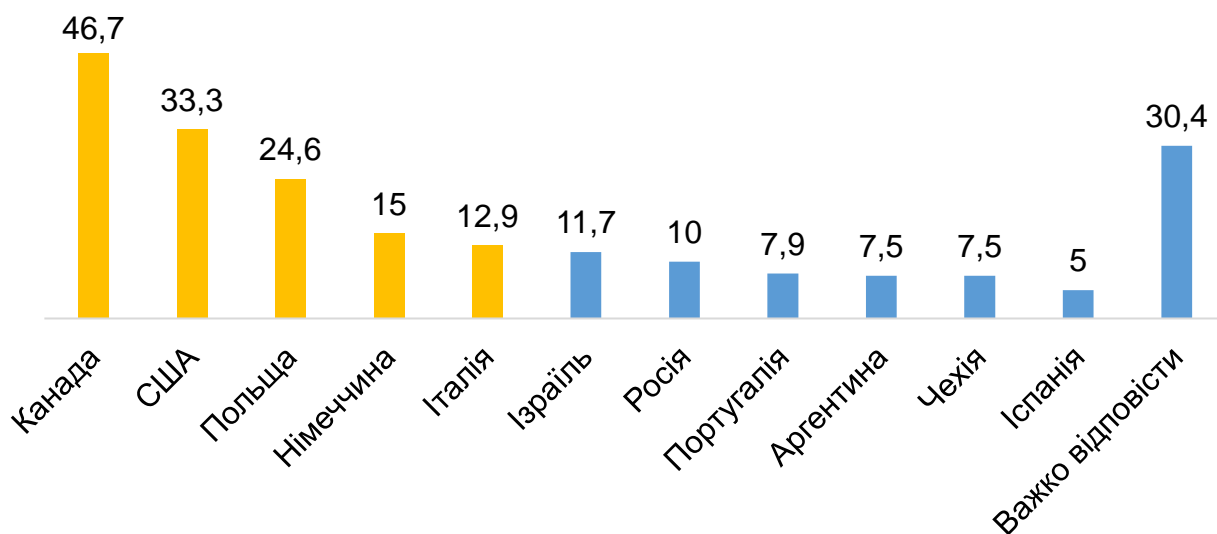
1.2. Чи можете Ви назвати іноземні країни, в яких живе велика (десятки, сотні тисяч осіб) українська діаспора? (% від відповідей мешканців Сходу)

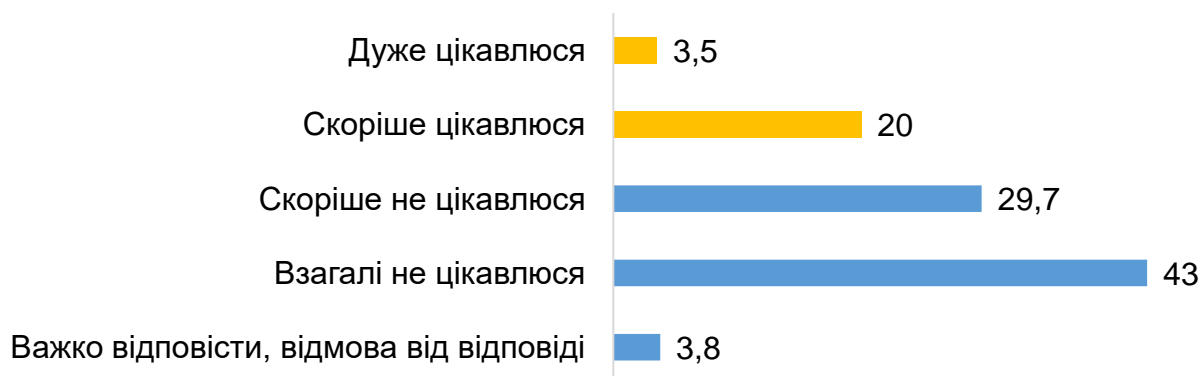
1.3. Чи можете Ви назвати іноземні країни, в яких живе велика (десятки, сотні тисяч осіб) українська діаспора? (% від відповідей мешканців Центру)

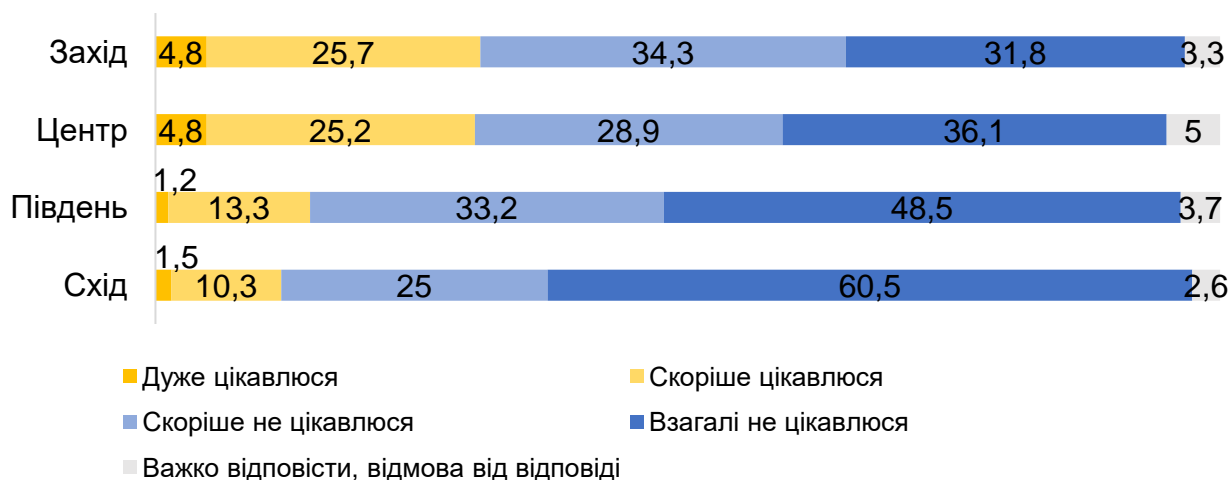
1.4. Чи можете Ви назвати іноземні країни, в яких живе велика (десятки, сотні тисяч осіб) українська діаспора? (% від відповідей мешканців Півдня)

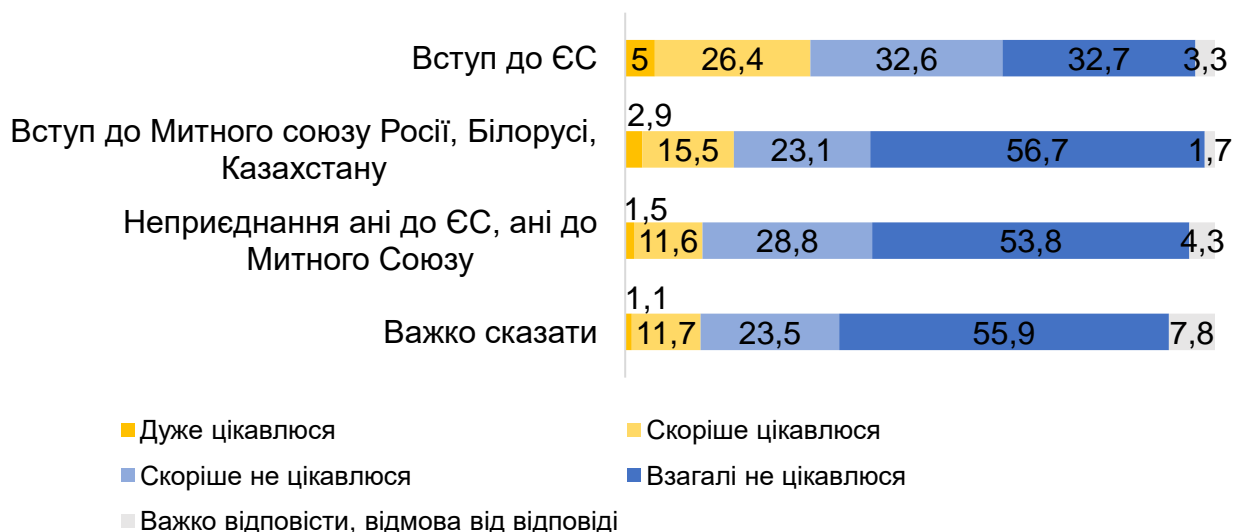
2. Чи цікавитеся Ви питаннями, пов'язаними з українською діаспорою? (виберіть один варіант відповіді), %

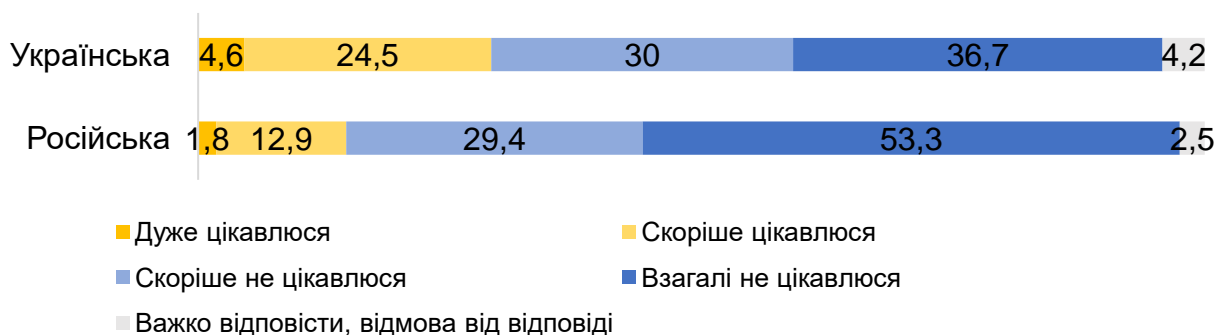
2.1. Зацікавленість питаннями, пов'язаними з українською діаспорою: розподіл за регіонами, %

2.2. Зацікавленість питаннями, пов'язаними з українською діаспорою: розподіл за зовнішньополітичними орієнтирами, %

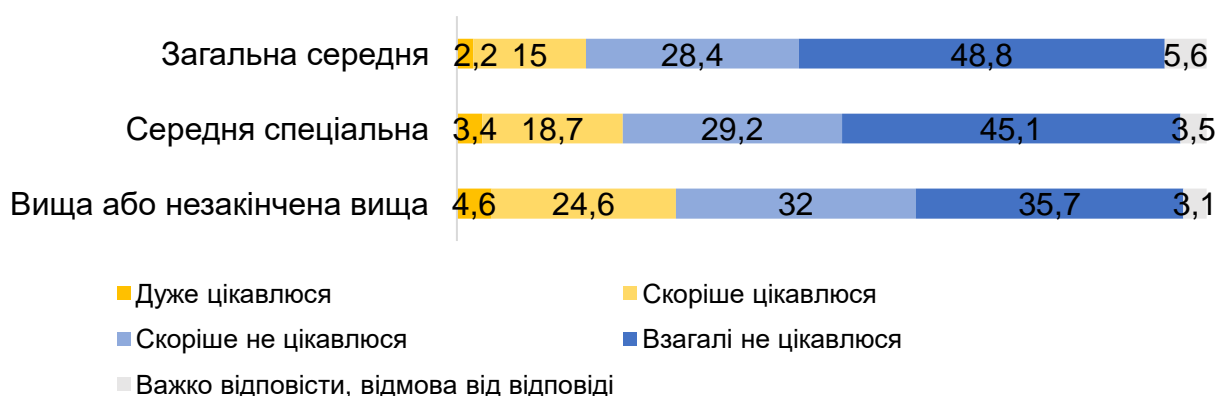

2.3. Зацікавленість питаннями, пов'язаними з українською діаспорою: розподіл за мовою, якою респонденти спілкуються вдома, %

8

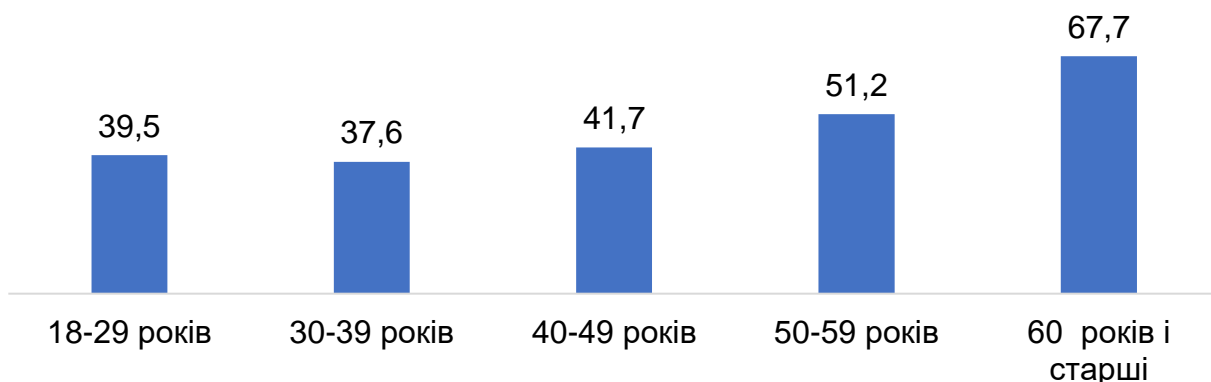
2.4. Зацікавленість питаннями, пов'язаними з українською діаспорою: розподіл за рівнем освіти, %

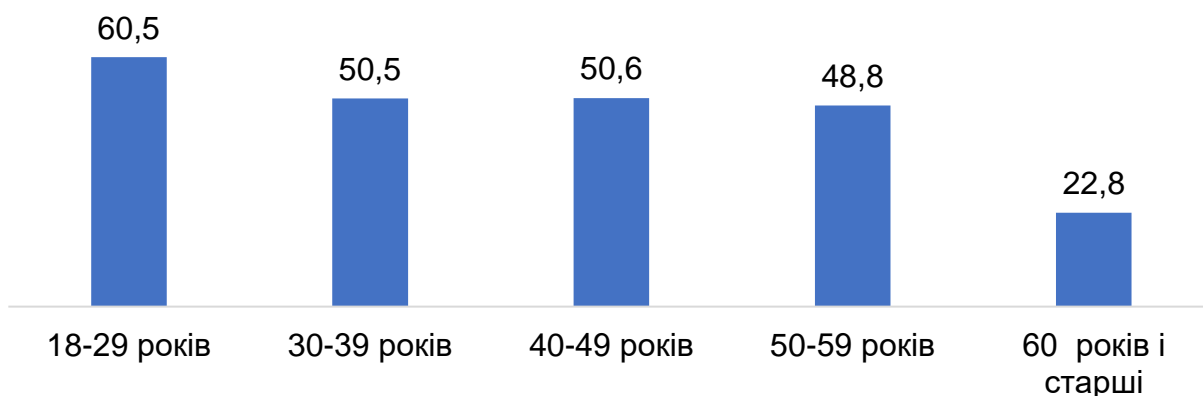
3. З яких джерел Ви переважно отримуєте інформацію про українську діаспору та українські організації за кордоном? (виберіть не більше, ніж п'ять варіантів), % від відповідей тих респондентів, хто дуже цікавиться і скоріше цікавиться питаннями, пов'язаними з українською діаспорою, n=475

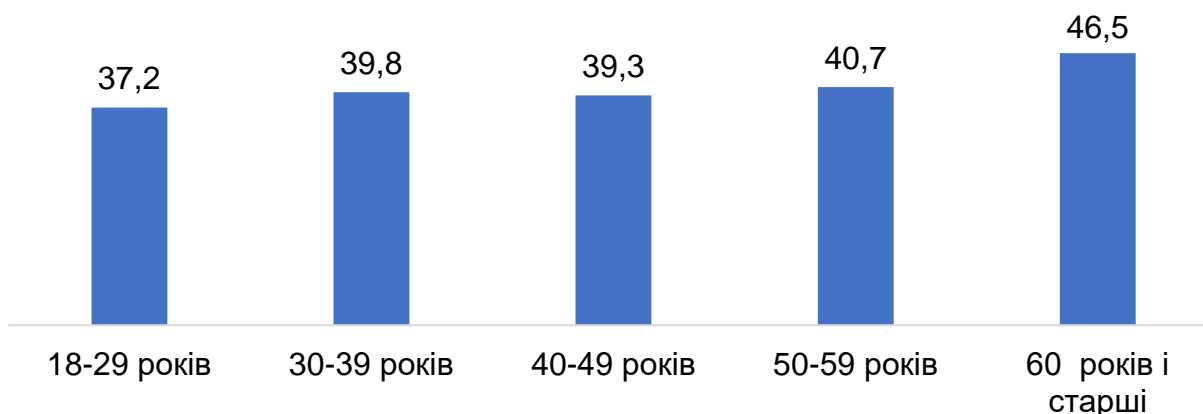
3.1. Респонденти, які отримують інформацію про українську діаспору та українські організації за кордоном з телебачення: розподіл за віком, % серед опитаних, які цікавляться питаннями, пов'язаними з українською діаспорою

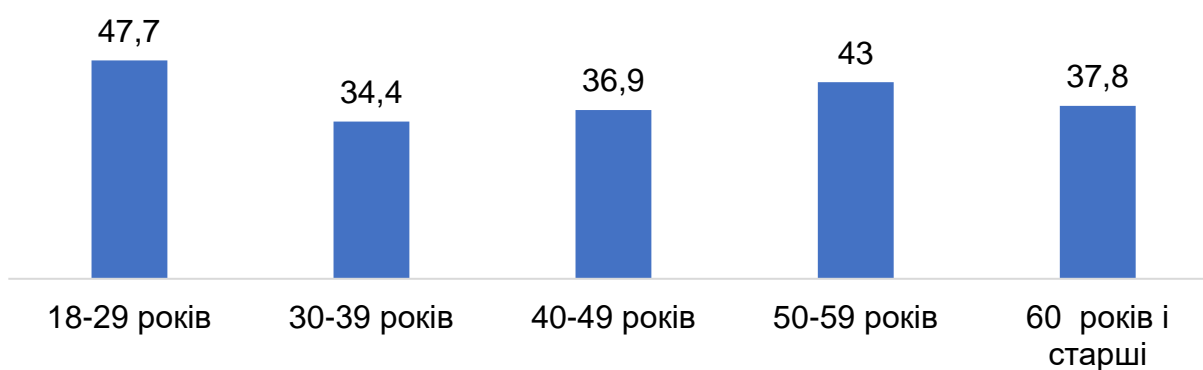
3.2. Респонденти, які отримують інформацію про українську діаспору та українські організації за кордоном із соціальних мереж (Facebook, Instagram та ін.): розподіл за віком, % серед опитаних, які цікавляться питаннями, пов'язаними з українською діаспорою

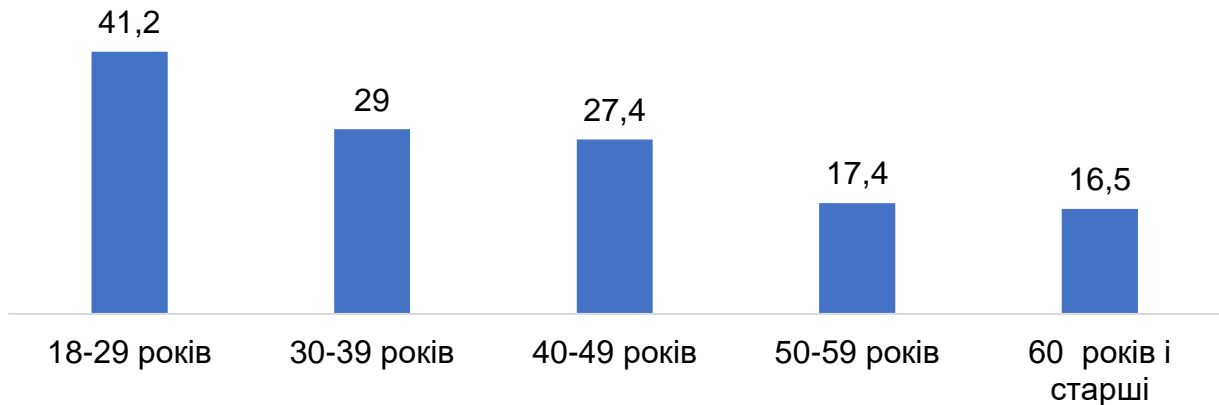
3.3. Респонденти, які отримують інформацію про українську діаспору та українські організації за кордоном від найближчого оточення (родичі, друзі, сусіди, колеги): розподіл за віком, % серед опитаних, які цікавляться питаннями, пов'язаними з українською діаспорою

3.4. Респонденти, які отримують інформацію про українську діаспору та українські організації за кордоном від знайомих чи родичів, які мешкають за кордоном: розподіл за віком, % серед опитаних, які цікавляться питаннями, пов'язаними з українською діаспорою

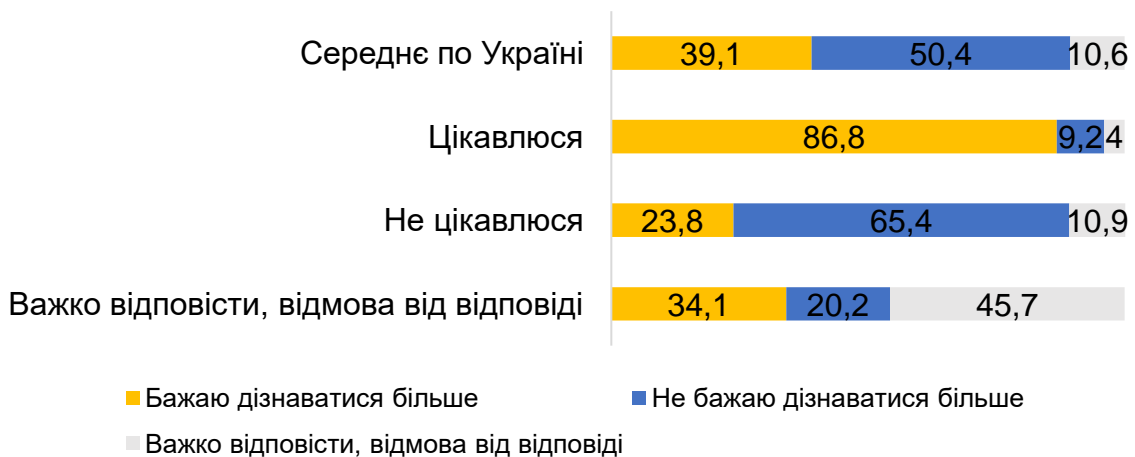
3.5. Респонденти, які отримують інформацію про українську діаспору та українські організації за кордоном з YouTube: розподіл за віком, % серед опитаних, які цікавляться питаннями, пов'язаними з українською діаспорою

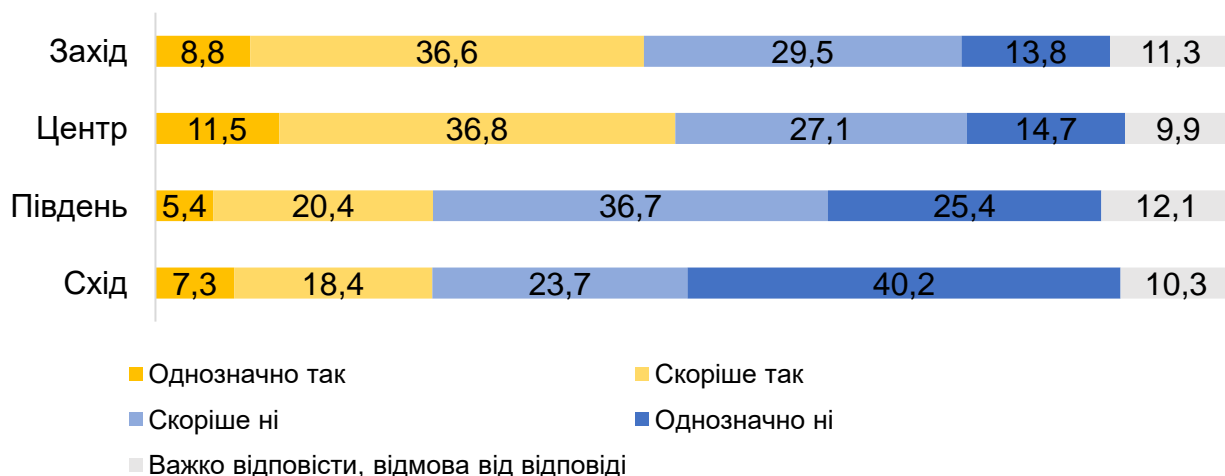
4. Чи хотіли б Ви дізнаватися більше про українську діаспору та українські організації за кордоном? (виберіть один варіант відповіді) %

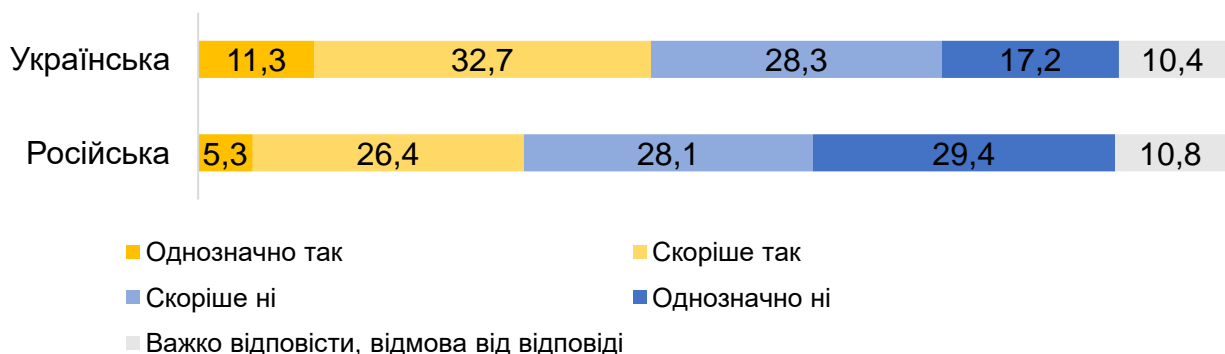
4.1. Бажання дізнаватися більше про українську діаспору та українські організації за кордоном: розподіл за зацікавленням питаннями, пов'язаними з українською діаспорою, %

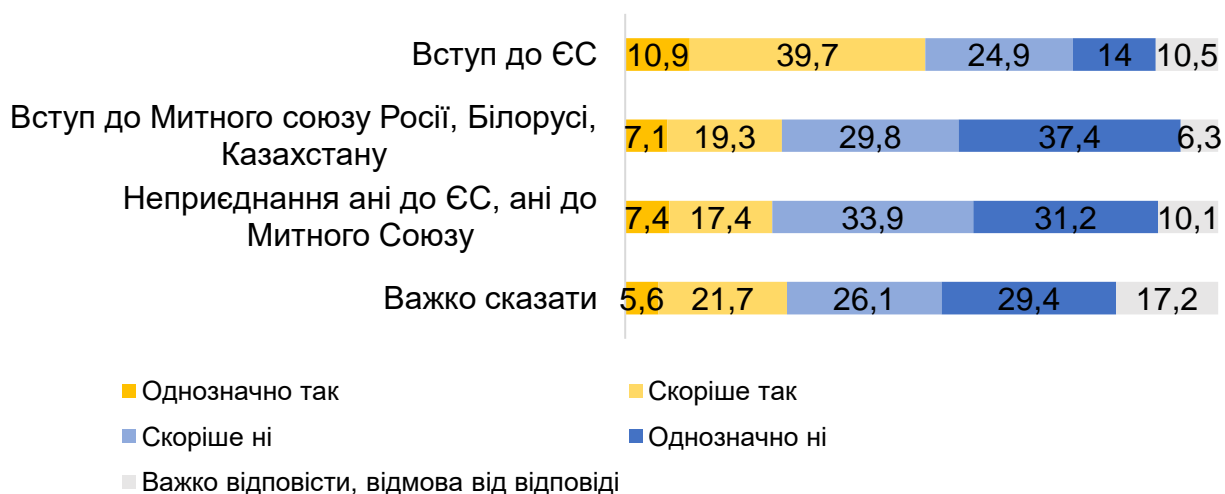
4.2. Бажання дізнаватися більше про українську діаспору та українські організації за кордоном: розподіл за регіонами, %

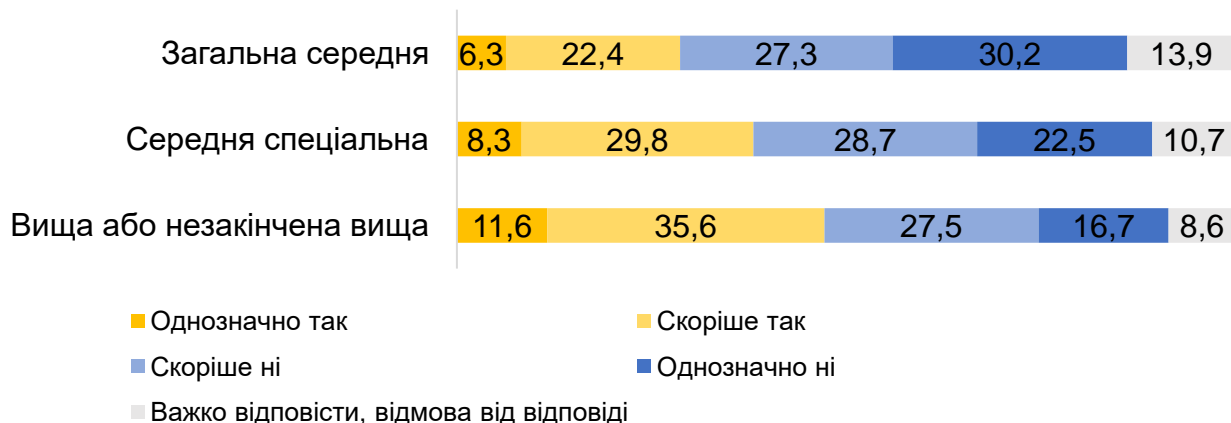
4.3. Бажання дізнаватися більше про українську діаспору та українські організації за кордоном: розподіл за мовою, якою респонденти спілкуються вдома, %

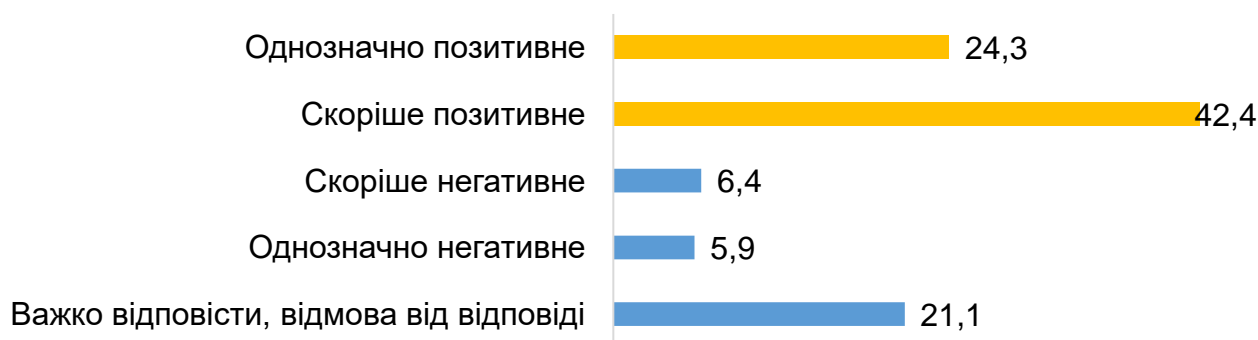
4.4. Бажання дізнаватися більше про українську діаспору та українські організації за кордоном: розподіл за зовнішньополітичними орієнтирами, %

4.5. Бажання дізнаватися більше про українську діаспору та українські організації за кордоном: розподіл за рівнем освіти, %

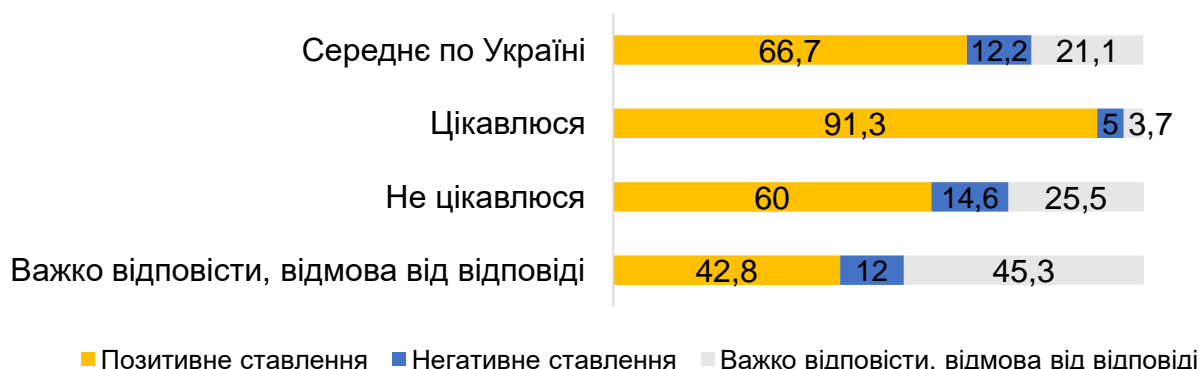

5. Як би Ви описали Ваше ставлення до української діаспори? (виберіть один варіант відповіді), %

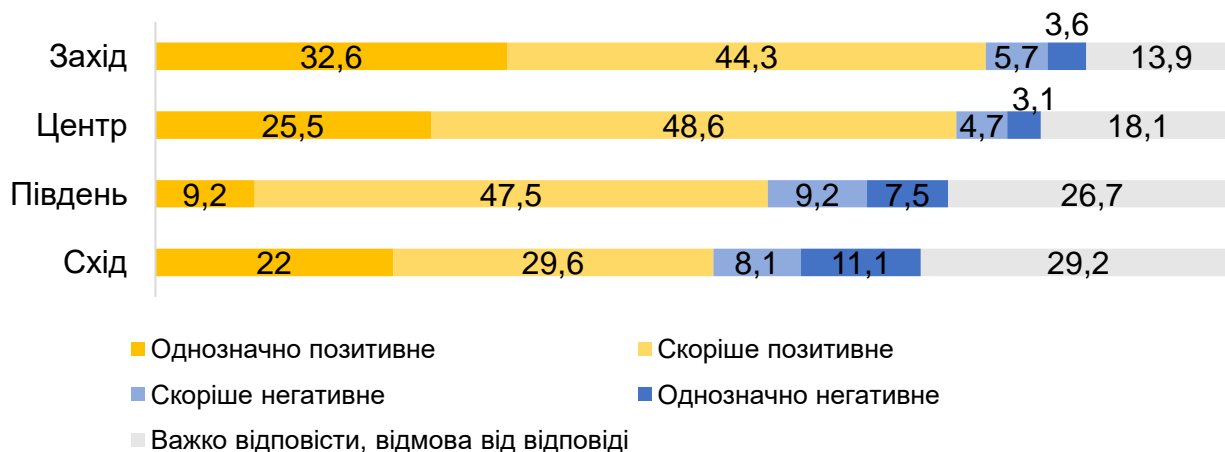

13

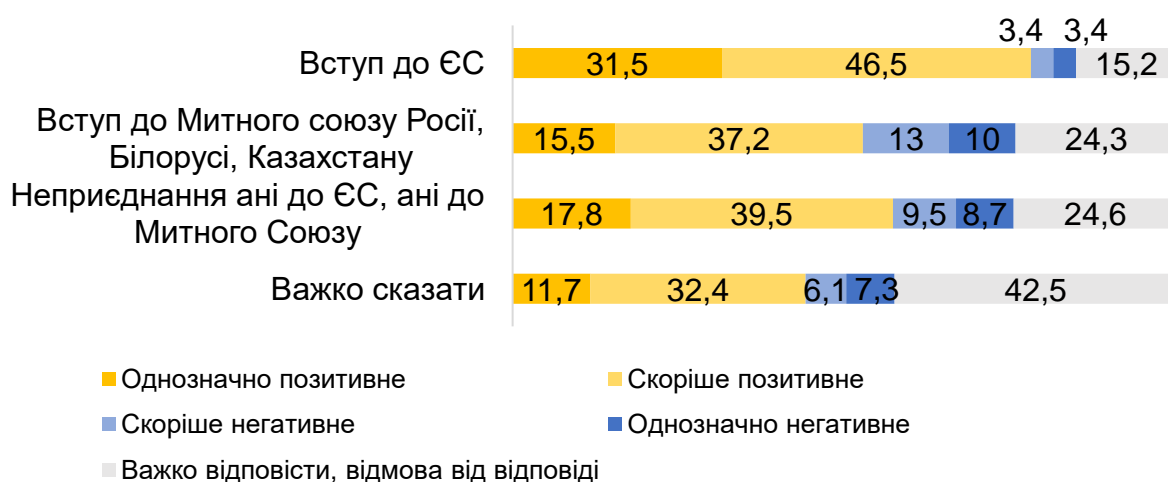
5.1. Ставлення до діаспори: розподіл за зацікавленням питаннями, пов'язаними з українською діаспорою, %

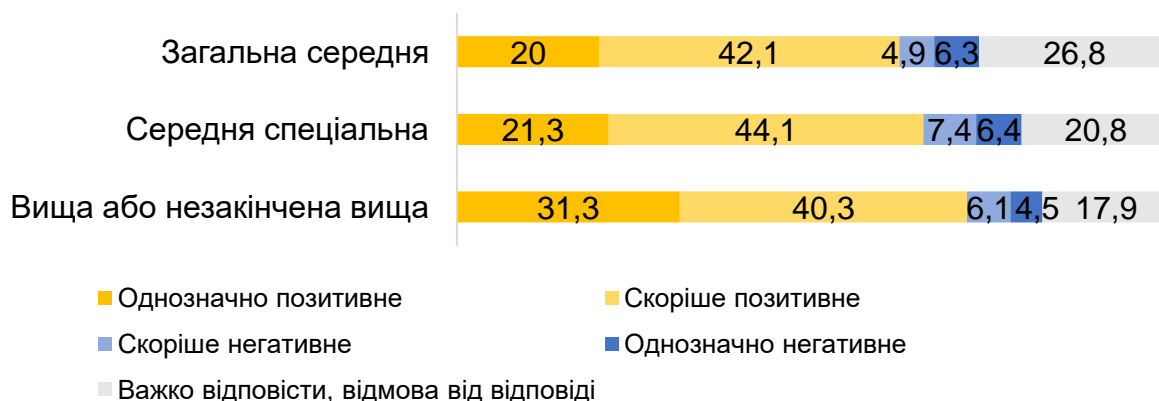
5.2. Ставлення до діаспори: розподіл за регіонами, %

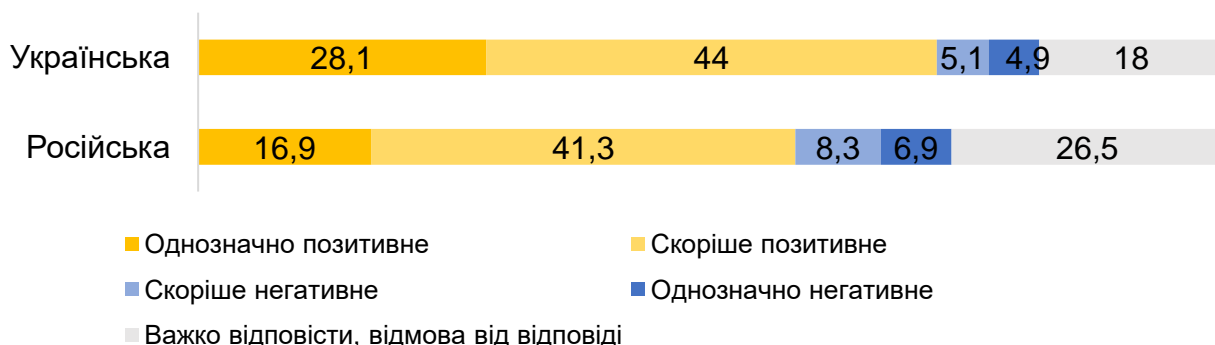
5.3. Ставлення до діаспори: розподіл за зовнішньополітичними орієнтирами, %

5.4. Ставлення до діаспори: розподіл за освітою, %

5.5. Ставлення до діаспори: розподіл за мовою, якою респонденти спілкуються вдома, %

6. Чи повинна, на Вашу думку, держава виділяти кошти для підтримки українських організацій за кордоном? (виберіть один варіант відповіді), %

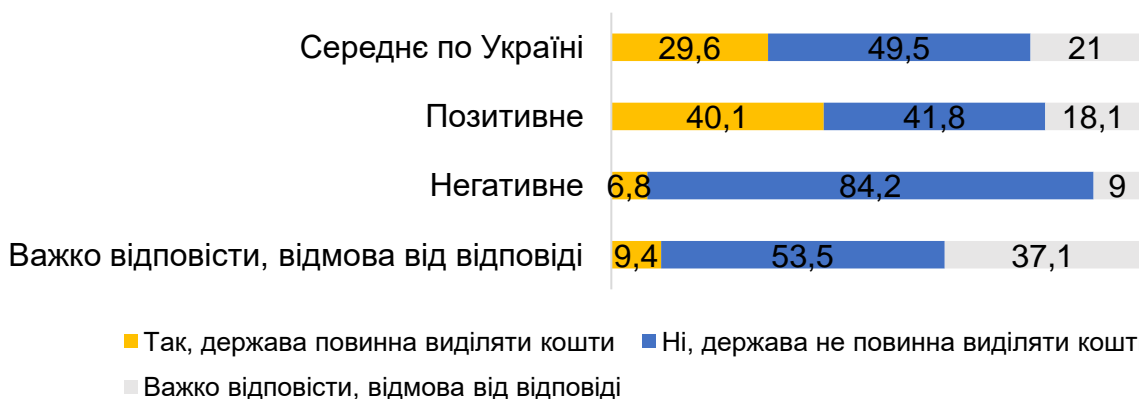

15

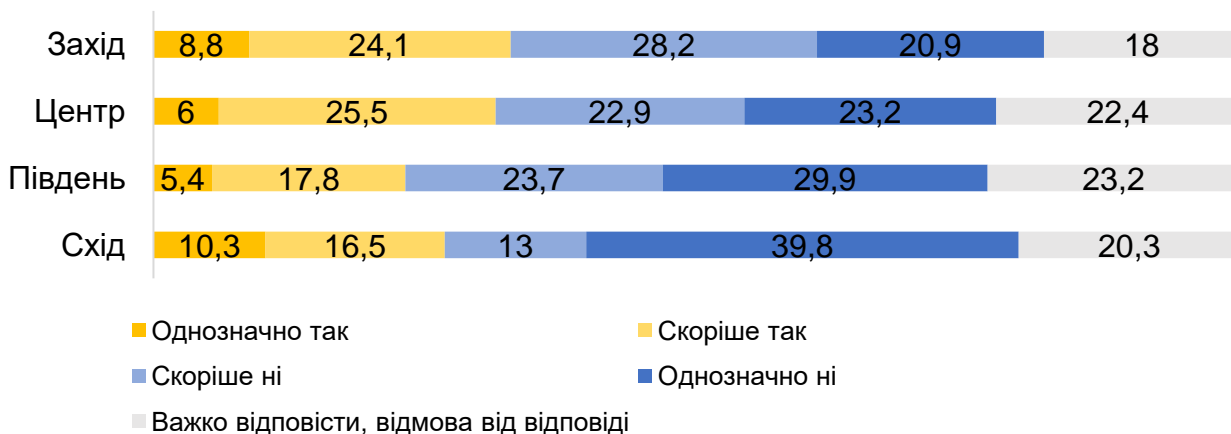
6.1. Чи повинна держава виділяти кошти для підтримки українських організацій за кордоном: розподіл за зацікавленням питаннями, пов'язаними з українською діаспорою, %

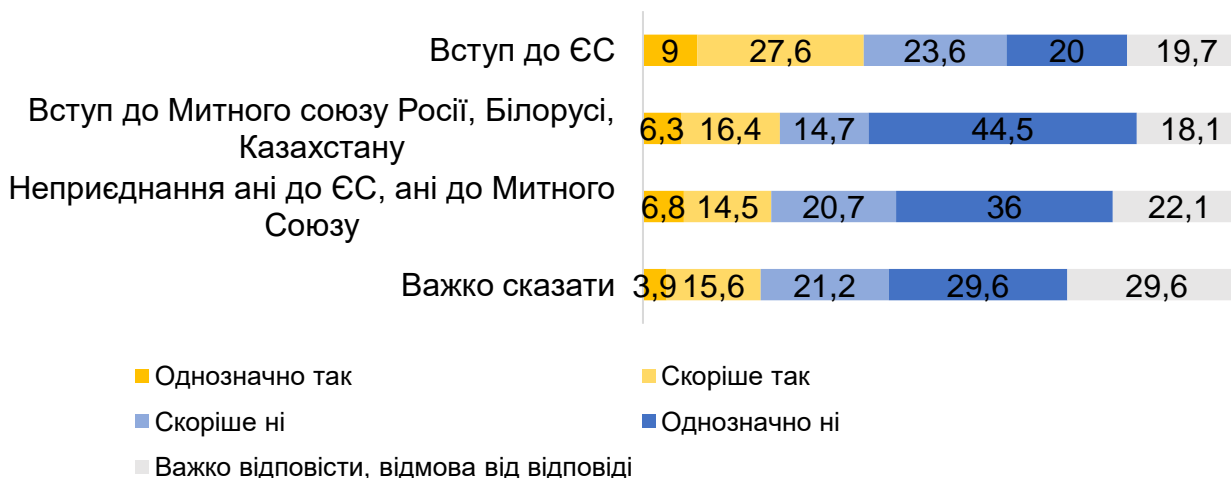
6.2. Чи повинна держава виділяти кошти для підтримки українських організацій за кордоном: розподіл за ставленням до діаспори, %

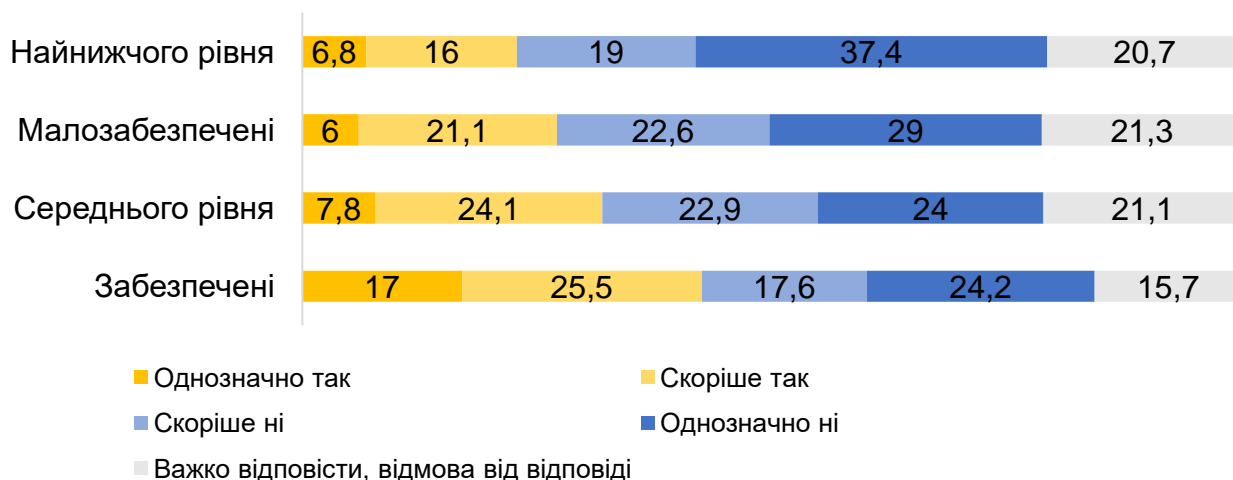
6.3. Чи повинна держава виділяти кошти для підтримки українських організацій за кордоном: розподіл за регіонами, %

6.4. Чи повинна держава виділяти кошти для підтримки українських організацій за кордоном: розподіл за зовнішньополітичними орієнтирами, %

6.5. Чи повинна держава виділяти кошти для підтримки українських організацій за кордоном: розподіл за матеріальним становищем, %

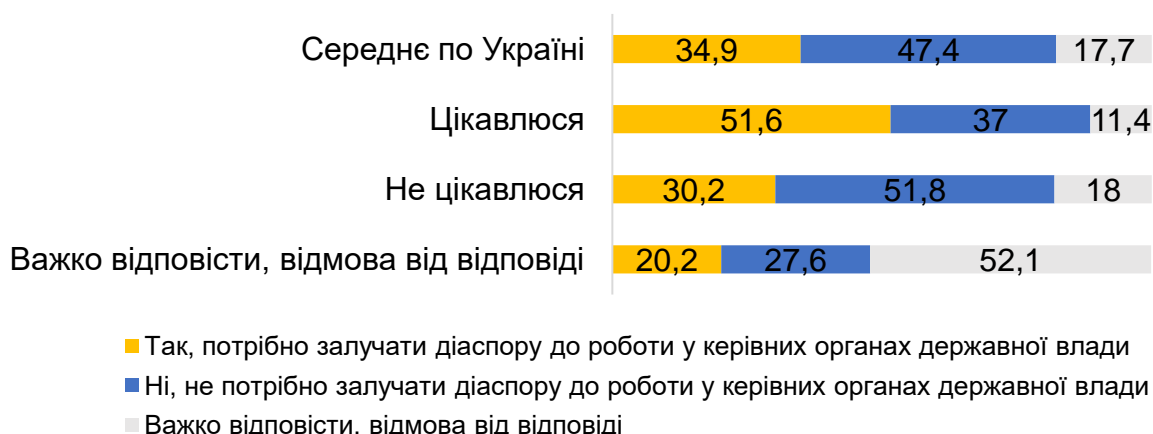
7. Чи варто Україні залучати українську діаспору до вкладання коштів в економіку України? (виберіть один варіант відповіді), %

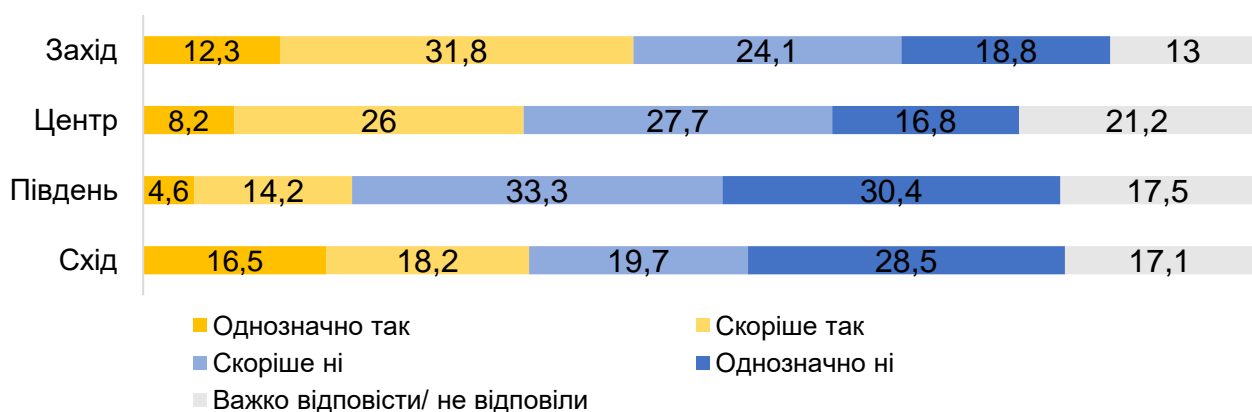
8. Чи варто Україні залучати українську діаспору до роботи у керівних органах державної влади України? (виберіть один варіант відповіді), %

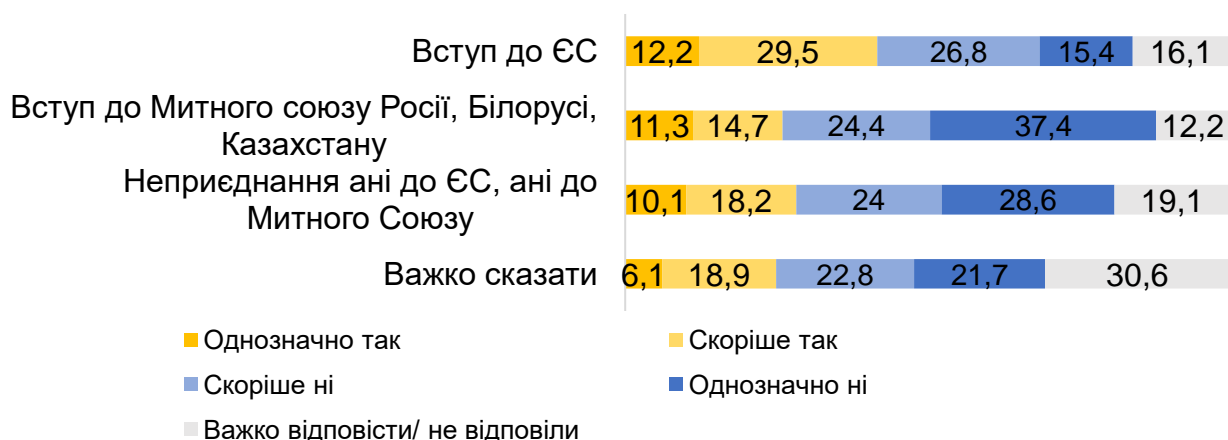
8.1. Чи варто Україні залучати українську діаспору до роботи у керівних органах державної влади України: розподіл за зацікавленням питаннями, пов'язаними з українською діаспорою, %

8.2. Чи варто Україні залучати українську діаспору до роботи у керівних органах державної влади України: розподіл за регіонами, %

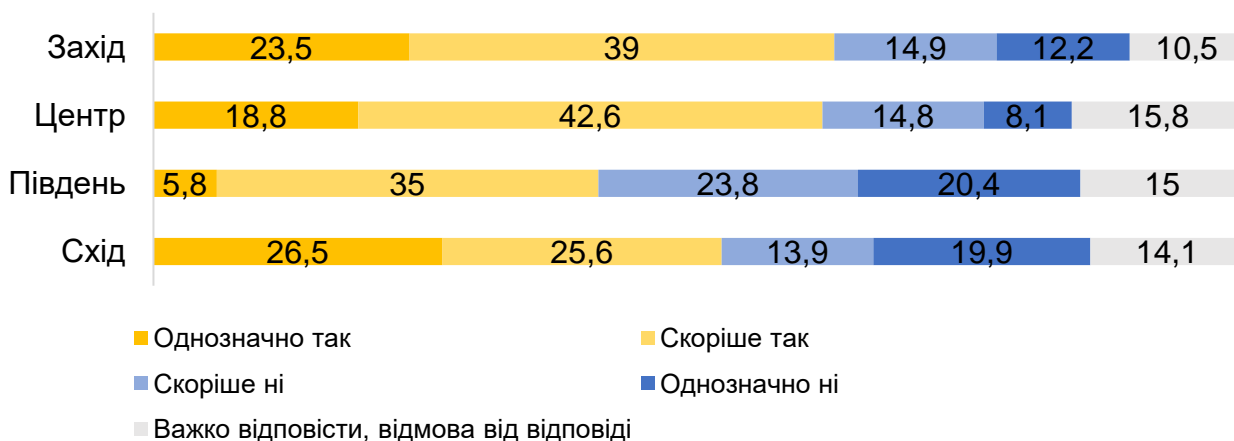
8.3. Чи варто Україні залучати українську діаспору до роботи у керівних органах державної влади України: розподіл за зовнішньополітичними орієнтирами, %

9. Чи варто Україні залучати українську діаспору до навчального процесу в Україні? (виберіть один варіант відповіді), %

9.1. Чи варто Україні залучати українську діаспору до навчального процесу в Україні: розподіл за регіонами, %

10. Чи варто Україні залучати українську діаспору до популяризації України за кордоном? (виберіть один варіант відповіді), %

